HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

וגבגולין. צריך להבעיר מדורתן מבעוד יום כדי שתאחוז האש ברובו: **ר' יהודה אומר.** אם היתה מדורת פחמין אין צריך להאחיז בהן האור אלא כל שהוא והיא דולקת והולכת ואין דרכה להיות כבה והולכת וא"צ לחתות בהן: **גמ' בן דרוסאי.** לסטים היה ומבשל בישולו שלים: **איתמר נמי.** דמאכל בן דרוסאי משוב בישול: **כל שהוא.** מבושל ביד ישראל כמאכל בן דרוסאי שוב אין בגמרו משום בישולי נכרים: **גרוף.** מן הגחלים במגריפה שקורין ווילי"ן: **קטום.** מפזרים אפר מלמעלה כדי להפיג חומו אלא יוסיף הבל בשבת וזה מבשיל שהוא כמאכל בן דרוסאי לא חייש' אם מתבשל והולך בשבת: **דגבי תנור.** שהכלכות נדבקים בדופני התנור סביב הילכך מבעיא ליה הי קרי תחתון הוך פנים הפוגים דגבי דופני התנור או פנים הפוגים למטה לחלל התנור לגד האור: **מדובקים בתנור.** וחומרא היא דפנים שכלפי האור ממהרין לקרוס: **הפס מגפת.** ואם פותח פי התנור עייל ביה זיקא וקשי ליה: **הכא לא מגפת.** דכתיב (שמות יב) על ראשו ועל קרבו ואי מגלי ליה לא קשי ליה זיקא הלכך אי לא דזריזין הן אסור: **אברים ופדרים הוא דאסא.** להתיר את הקטירן כל הלילה אבל מדורת בית המוקד שאינה צורך גבוה אלא צורך הנאה לא הותרה. וסמוך לאשיכה היינו טעמא דלא גזור משום דהנאה זריזין הם שכולם היו בני תורה וחרדים וזכרים ולא אתו לאתויי משתתשך: **כל אחד ואחד.** כל עץ ועץ ולא תימא כיון שאחזה ברוב מנין הנאים: **ושמואל אמר.** כדי שלא צריך לומר הבא עצים דקים וגיגה תחתיהן להבעיר את אלו: **אני ר' חייא.** בפ' במה מדליקין לגבי מנורה להעלות נר תמיד[ד] שתהא שלהבת עולה מאליה אלמא בכי האי גוונא הוא הדלקה משום ר"י הלוי. וקשה לי חדא דרמי בר חמא קתני לה התם ועוד דלאו מתניתא היא אלא הוא אמר לה בפירוש דמתני' אחריתי. ושאר רבותינו תנו לה לענין מדורה ואני מצאתי אותה בת"כ[ה] לגבי מנורה: **עץ יחידי.** כענין לוק"ש שלנו: **רוב עציו.** שיכנס האור בתוך עציו עד רובו: **רוב היקפו.** מבחוץ: **לחנאי.** רוב עציו או רוב היקפו: **שישחת.** רוב עציו: **ר' לדידי.** רוב היקפו: **זכר לדבר.** דשוב הולך ודולק: **שני קצותיו אכלה האש.** בידוע שתוכו נחר והלכה לאה שלו ונעשה יבש: **נחר.** פסקה לאה שלה ויבש כמו נחר גרוני (תהלים סט) וכן חרה מני חורב (איוב ל): **והאח.** בשריפת יהויקים המגילה כתיב: **אחוונא.** ערבה: **נאחוה.** כל העצים נדלקין זה מזה הקטן מדליק הגדול: **אין צריכין רוב.** להצית את האור ברובן מע"ש אלא מאחיז בהן אור מבעוד יום לפי שאין שלהבת כבין והולכים אלא דולקים והולכים: **צריכים רוב.** לפי שאין שלהבת יכול ליכנס ביניהם: **גרעינין.** של תמרה אם עשה מהם מדורה לבשיבשו אין צריכין רוב: **נתנן בחותלות.** כלים שעושין מלולבין ונתן הכלי מלא במדורה צריכין רוב לפי שלבורין יחד ואין השלהבת יכולה להכנס בהן: **קנים מבדרן.** לבאן ולבאן ואחת מהן היוצאת לא תמצא את חברתה לבערה הלכך כי לא אגדן צריכי רוב אבל אגדן לא מבדרן ואין צריכין רוב וכן גרעינין:

ובגבולין כדי שתאחוז האור ברובו ר' יהודה אומר [א]בפחמין כל שהוא: **גמ'** וכמה א"ר אלעזר אמר רב [ב]כדי שיצולו מבעו"י כמאכל בן דרוסאי איתמר נמי [ג]אמר רב אסי א"ר יוחנן [ד]כל שהוא כמאכל בן דרוסאי אין בו משום בישולי נכרים [ה]תניא חנניא אומר כל שהוא כמאכל בן דרוסאי מותר להשהותו ע"ג כירה ואע"פ שאין גרופה וקטומה: אין נותנין את הפת כו': איבעיא להו תחתון האיך דגבי תנור או דילמא תחתון האיך דגבי האור ת"ש ר"א אומר [ו]כדי שיקרמו פניה המדובקין בתנור: [ז]משלשלין את הפסח: מ"ט [ח]משום דבני חבורה זריזין הן הא לאו הכי לא והאמר [ט]מר גדיא בין שריק בין לא שריק שפיר דמי התם מינתח [י]הכא לא מינתח: [יא]ומאחיזין את האור וכו': מנהני מילי אמר רב הונא [1]לא תבערו אש בכל מושבותיכם בכל מושבותיכם אי אתה מבעיר [2]אבל אתה מבעיר במדורת בית המוקד מתקיף לה רב חסדא אי הכי אפילו בשבת נמי אלא אמר רב חסדא קרא כי אתא למישרי אברים ופדרים הוא דאתא [יב]וכהנים זריזין הן: ובגבולין כדי שתאחוז כו': מאי רובן אמר רב רוב כל אחד ואחד ושמואל אמר כדי שלא יאמרו הבא עצים וגניח תחתיהן תנא רב חייא לסיועיה לשמואל [יג]כדי [יד]שתהא שלהבת עולה מאליה ולא שתהא שלהבת עולה ע"י דבר אחר עץ יחידי רב אמר רוב עציו ואמרי לה ברוב היקפו [3]אמר רב פפא הלכך [טו]בענין רוב עציו ובענין רוב היקפו כתנאי ר' חייא אמר [טז] כדי שישחת העץ ממלאכת האומן רבי יהודה בן בתירא אומר כדי שתאחז האש משני צדדין ואע"פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר [2]את שני קצותיו אכלה האש ותוכו נחר היצלח למלאכה: [3]והאח לפניו מבערת מאי אח אמר רב אחוונא ושמואל אמר עצים שנדלקו באחוונא ההוא דאמר להו מאן בעי אחוונא אשתכח ערבתא א"ר הונא קנים אין צריכין רוב אגדן צריכין רוב גרעינין אין צריכין רוב נתנן בחותלות צריכין רוב מתקיף לה רב חסדא אדרבה איפכא מסתברא קנים מבדרן אגדן לא מבדרן גרעינין מבדרן נתנן בחותלות לא מבדרן איתמר נמי אמר

איבעיא להו תחתון האיך דגבי תנור. ולפ"ה דפי' לגבי האור ממהר לקרוס ומיבעיא ליה אם תחתון דקאמר ר' אליעזר דגבי תנור והא דקאמרי רבנן עד שיקרמו פניה אחת מפניה ואפילו בעליון סגי[א] ואם תחתון דקאמר ר"א היאך דגבי האור אם כן הא דקאמרי רבנן עד שיקרמו פניה היינו כל פניה[ב] תא שמע ר' אליעזר כו' ופושט דר"א לאחורי' ומיהו בירושלמי[ג] משמע דלהקל בא דקאמר התם ומודה ר"א בלחם הפנים שאין קרוי לחם עד שיקרמו פניו בתנור משמע דהכא סגי בקרימה כל דהו אבל בלחם הפנים בעינן קרימה מעליא. ריב"א[ד]:

למשרי אברים ופדרים. וא"ת אי אברים ופדרים דחול כדפ"ה הא אמר בפרק [במה מדליקין] (דף כד:) עולת שבת בשבתו ולא עולת חול בשבת ואי אברים ופדרים דשבת ואשמועינן מנכל מוצבותיכם דאע"ג דמלותן כל הליל' ואפשר להקטירן במולאי שבת אפ"ה דחי שבת הא מעולת שבת נפק מדממעט עולת חול דהיינו ע"כ אברים ופדרים דחול דשחיטה וזריק' עבר זמנו בשקיעת החמה א"כ אברים ופדרים דשבת קרבים בשבת וי"ל דאתי למשרי אברים ופדרים דחול כשמשלה בהן האור מבעוד יום[ג] והא דקאמר ולא עולת אברים ופדרי' דחול בשבת היינו דוקא בשלא משלה בהן האור וכן הא דאמר בפרק טרף בקלפי (יומא דף מו. ושם) אברי [ה]חול דמערכה בפני עצמותן עושה להן מערכה בפני עצמן וסודרן אפי' בשבת ואפי' לרב הונא דפליג התם היינו דאמר דאין עושה להן מערכה בפני עצמן אבל ד"ה דסודרן על המערכה גדולה היינו כשמשלה בהן האור כדמוכח התם והא דקאמר התם לחד ליטנא דדוקא בפסולין אי משלה בהן האור אין אי לא לא לאו משום דכשרים לא בעינן משלה בהן האור אלא ה"ק דדוקא בפסולים אצטריך לאשמעינן במשלה בהן האור אבל בכשרים לא אצטריך לאשמעי' [ו]ריב"א מספק בשאר קרבנות[ז] כשמשלה בהן האור אם נעשו כלחמו של מזבח למשריהו בשבת אי לאו דדילמא דוקא בתמיד מהני האי טעמא משום דשם תמיד דומה שבת וקשה דהתם מפיק ליה ביומא מבמועדו ואפי' בשבת והכא מפיק ליה מבמושבותיכם ונראה דעיקר דרשא מבמושבותיכם והתם נקט במועדו ואפי' בשבת אגב דבעי למנקט במועדו ואפי' בטומאה ע"ק והא במושבותיכם אצטריך לאפיקת בת כהן דלא דחיא שבת כדדרשי' פ"ק דיבמות (דף ו: ושם) ופרק אחד דיני ממונות (סנהדרין לה:) נאמר כאן במושבותיכם כו' אף מושבות האמור כאן כו' וי"ל דהכא מכם דרשי מדכתי' מושבותיכם ולא כתיב [ט]מושבות והא דדרשי' בפ"ק דקדושין (דף ז. ושם) מושבות דכתב רחמנא גבי שבת ל"ל וקאמר דסד"א הואיל ובענין מועדות כתיב תבעי קדוש ב"ד כמועדות קמ"ל לא אלא תבערו אש בכל מושבותיכם דרשי כדפירש הקונטרס דההוא לא כתיבא בענין דמועדות ואצטריך לה גמי כדדרשי הכא אלא מושבותיכם דכתי' באמור (ויקרא כג)[ו] דההוא כתיב בענינא דמועדות[יא]: **כדי שתהא שלהבת עולה מאליה.** אלמא במקום שהקפיד הכתוב שלא יכבה סגי שתהא שלהבת עולה מאליה ואין צריך שתהא הפתילה שורפת ברובה: **עד שישחת ממלאכת האומן.** אבל למ"ד שמתאחוז האור מעני לדדין אינו נשחת בהכי ממלאכת האומן ואע"ג דכתיב את שני קצותיו אכלה האש היינו אבל עד הגפן אבל אחר עצים אין נשחתין כ"כ במהרה ממלאכת האומן:

מסורת הש"ס

א) ע"ז לח„ ב) נקמן לו:, ג) [עיריוכין קג. פסחים פה.], ד) [לעיל יח:], ה) [נקמן קיד: עיריוכין קג. פסחים נט: סה. פה. ביצה יח. ב"ב ל. מולין קכג: זבחים לה.], ו) נקמן כח., ז) [שמות כז], ח) [שמות יב] פרשה יג], ט) [בפרקין ה"י], י) [וער' תוס' מנחות מ: ד"ה ומעינן], כ) [שם אימא עולה ועי' בכס"א שם ד"ה הכי גרסינן], ל) [וע' תוספות נקמן ע. ד"ה הבעיה], מ) [וע"ע תוס' קידושין לז. ד"ה והכי שבת],

תורה אור השלם

1 לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכָל מֹשְׁבֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת: שמות לה ג

2 הִנֵּה לָאֵשׁ נָתַן לְאָכְלָה אֶת שְׁנֵי קְצוֹתָיו אֻכְּלָה הָאֵשׁ וְתוֹכוֹ נָחַר הֲיֻצְלַח לְמְלָאכָה: יחזקאל טו ד

3 וְהַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב בֵּית הַחֹרֶף בַּחֹדֶשׁ הַתְּשִׁעִי וְאֶת הָאָח לְפָנָיו מְבֻעֶרֶת: ירמיהו לו כב

הגהות הב"ח

(ה) גמ' ר' חייא אמר עד שישחת העץ ממלאכתו:

גליון הש"ם

גמ' אבל אתה מבעיר במדורת בית המוקד. עי' יומא דף טו ע"ב תוס' ד"ה ואחת: **שם אמר ר' פפא** הלכך בענין רוב עציו. חולין דף עו ע"ב וכעין זה סוטה דף מ ע"א וחולין דף סה ע"א:

מוסף רש"י

בן דרוסאי. לסטים היה ואוכל כל דבר המבושל קצת (ע"ז לח.). **בני חבורה.** המעמן על הפסח, זריזין הן. דכל העוסקים בקדשים זריזים וחכמים, הלכך לא מתחי (ערובין קג.) או: שיש רגים ומזרזים זה את זה (פסחים פה.). **וכהנים** זריזין הן. בקיאין הן בכל, דכתיב בהן (דברים לג) יורו משפטיך ליעקב (לקמן קיד:) או: דכיון שנכנס לעבודה בידוע שלמדוהו הלכות קודש (ערובין שם).

מוסף תוספות

א. ור' אליעזר מחמיר. תוס' הרא"ש. ב. ור' אליעזר מיקל דדי בקרימת פניה דלגבי האור. תוס' הרא"ש. ג. דנעשו כבר לחמו של מזבח שמתוך שהן לחמו של מזבח הרי הן כקרבן היום ודחו מבמועדו אפי' בשבת. תוס' פסחים פג: ד. ומיהו אפי' לרישנא קמא לא שרי אפילו בכשרים אלא במשלה בהן את האור. תוס' יומא מו. ה. דלאו תמיד. תוס' פסחים פג: ו. שבת היא לה' בכל מושבותיכם. תוס' קידושין לז.

עין משפט נר מצוה

קנו א מיי' פ"ג מהל' שבת הלכה יט טור ושו"ע או"ח סי' רנה סעיף [ח] ב: קנז ב מיי' פ"ג מהלכות שבת הלכה טז טור שו"ע או"ח סימן רנד סעיף ב:

קנח ג (מיי' פי"ז מהל' מ"מ) טור ושו"ע יו"ד סי' קיג סעיף ח:

קנט ד מיי' פ"ג מהל' שבת הלכה יח סמג לאוין סה טור שו"ע או"ח סימן רנד סעיף ה:

קס ה ו מיי' שם הלכה טו:

קסא ז מיי' שם הל' כ:

קסב ח ט מיי' שם הל' יט סמג שם טור שו"ע או"ח סימן רנה סעיף ג:

לעזי רש"י

ווריל"ר [ודי"ל]. יַנה. צוק"ש [צוקי"ש]. נדמי-עץ.

רבינו חננאל

אסיקנא כמאכל בן דרוסאי יכל שהוא כמאכל בן דרוסאי מותר לשהותו ע"ג כירה אע"פ שאינה גרופה ולא קטומה. **תחתון** של פת. אוקימנא קרומת פנים המדובקים בתנור, רכיון שקרמו פניה מותר לשהותה. והכין מפרשא בפ' דלקמן בכירה [לז:]. **משלשלין את הפסח לתנור עם חשכה.** אוקימנא משום דבני חבורה זריזין הן הא שאר בני אדם לא. ואי גדיא הוא מינתח הוא, כלומר אינו שלם אלא מנותח בפני איברים, כיון דקשי ליה דזקא לא מגלי ליה, הלכך לא אתי לחתויי בגחלים, בין שריק התנור בין לא שריק התנור שרי. **אברי** דברחא, שריק שרי. לא שריק, רב ירמיה מדפתי אסר ורב אשי שרי, וקיי"ל כוותיה. **בשרא** אגומרי אסיר אלא א"כ נצלה כל צרכן. **קרא** חייא בתנור, רבינא שרי. ומחיזין את האור במדורת בית המוקד, משום דכהנים זריזין הם. וקרא לאברים ופדרים הוא דאתא דכתיב לא תבערו אש בכל מושבותיכם, בכל מושבותיכם אינכם מבערים אבל אתם מבערים לאברים ופדרים. **ובגבולין כדי שיצית האור ברובו.** רב אמר רוב כל עץ ועץ. ושמואל אמר כדי שאין צריכין להביא אחרים תחתיהן כדי שידליקם. והלכתא כשמואל דתני ר' חייא לסיועיה שתהא שלהבת עולה מאליה ולא על ידי דבר אחר. עץ יחידי. אסיקנא בענין רוב עביו ורוב היקפו. **ואת האח לפניו מבוערת. רב אמר אחוואנה.** פי' עצי ערבה.

עין משפט נר מצוה

קנו א מיי' פ"ג מהל' שבת הלכה יט טור ושו"ע או"ח סי' רנה סעיף [ח] ב:

קנז ב מיי' פ"ג מהלכות שבת הלכה טז טור שו"ע או"ח סימן רנד סעיף ב:

קנח ג (מיי' פי"ז מהל' מ"מ) טור ושו"ע יו"ד סי' קיג סעיף ח:

קנט ד מיי' פ"ג מהל' שבת הלכה יח סמג לאוין סה טור שו"ע או"ח סימן רנד סעיף ה:

קס ה ו מיי' שם הלכה טו:

קסא ז מיי' שם הל' כ:

קסב ח ט מיי' שם הל' יט סמג שם טור שו"ע או"ח סימן רנה סעיף ג: